

Ed.

90. Frumvarp til laga

um skólasetur á Reykhólum.

Flm.: Gísli Jónsson.

1. gr.

Ríkið lætur reisa skólasetur á Reykhólum í Reykhólahreppi í Austur-Barðastrandarsýslu. Leggur það skólasetrinu til jörðina Reykhóla endurgjaldslaust, ásamt öllum hlunnindum, hjáleigum, búpeningi og réttindum, allt eins og ríkið eignaðist þessar eignir á sínum tíma. Undanskildar eru þó Hvammshlíð og Stagley.

Tekjur af eignum þessum renna óskiptar til skólasetursins frá gildistöku þessara laga.

2. gr.

Ríkisstjórnin skipar nú þegar 3 manna nefnd til þess að undirbúa og skipuleggja byggingar og rekstur skólaseturs á Reykhólum samkv. 1. gr. Skal nefndin skipuð þannig: Einn samkvæmt tillögu frá Búnaðarfélagi Íslands, einn samkvæmt tillögu frá Breiðfirðingafélaginu í Reykjavík og svo húsameistari ríkisins, og er hann jafnframt formaður nefndarinnar.

Nefndin gerir tillögur til ríkisstjórnarinnar um eftirfarandi atriði og skilar þeim eigi síðar en 1. sept. 1943:

- a. um stærð, starfssvið og fyrirkomulag skólans, og sé þar tekið fullt tillit til þensluþarfa hans í framtíðinni. Hér fylgi og með teikning af fyrirhuguðum húsum og kostnaðaráætlun.
- b. um skipulagningu á jörðinni og hlunnindum hennar í samræmi við stafl. a. Hér fylgi og með skipulagsteikning.
- c. um endurbyggingu núverandi bæjarhúsa í sama stíl og þau eru í, og hvort

nota megi þau síðar þannig sem byggðasafn eða á annan hátt í sambandi við skólasetrið. Hér með fylgi teikning af bæjarhúsunum og kostnaðaráætlun.

Kostnaður við nefndina greiðist úr ríkissjóði.

3. gr.

Jafnskjótt og nefnd sú, sem um getur í 2. gr., hefur skilað álit, skal ríkið láta hefja framkvæmdir um byggingu skólasetursins, í samræmi við tillögur nefndarinnar.

4. gr.

Gerðar séu nú þegar ráðstafanir til þess að leysa Reykhóla úr ábúð, svo að allt jarðnæði og öll hlunnindi séu til fullra afnota fyrir skólasetrið, hvenær sem þess er þörf.

5. gr.

Ríkisstjórnin semur reglugerð fyrir skólasetrið í samráði við fræðslumálastjóra og Búnaðarfélag Íslands.

6. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Greinargerð.

Þegar ríkinu var heimilað að kaupa höfuðbólið Reykhóla, var það fyrst og fremst gert til þess að reisa það við úr þeirri fádæma niðurniðslu, sem jörðin var komin í, og jafnframt til þess að tryggja Vestfirðingafjórðungi glæsilegt skólasetur í framtíðinni. En þó að nú sé liðin um 4 ár síðan ríkið eignaðist jörðina, hefur ekkert verið gert til þess að koma þar á endurbótum. Má við svo búið ekki standa degi lengur.

Breiðfirðingafélagið í Reykjavík hefur sýnt lofsverðan áhuga á því, að Reykhólar yrðu sem fyrst reistir við og gerðir aftur að höfuðbóli og menntasetri fyrir Vestfirðingafjórðung. Hefur félagið leitað álits allra hreppsnefnda og sýslunefnda í Vestfirðingafjórðungi, sem einróma mæla með því, að komið sé upp skólasetri á Reykhólum. Hafa skjöl þessi öll verið send Alþingi.

1. gr. frumvarpsins miðar að því að tryggja það, að Reykhólar verði gerðir að skólasetri, og að jörðin öll með hjáleigum og hlunnindum verði lögð til skólasetursins. Á þennan hátt eru skólanum skapaðar nokkrar tekjur.

2. gr. miðar að því að undirbúa þetta mál sem bezt að unnt er, áður en framkvæmdir eru hafnar. Þetta er einkum og sér í lagi nauðsynlegt fyrir þá sök, að komið hafa fram ýmsar raddir um það, hvers konar skóla skuli reisa þar upp, þótt langflestir hafi fallið á, að æskilegast væri, að komið yrði þar upp fyrst og fremst vinnuskóla, sem veitti kennslu í öllum venjulegum sveitastörfum, utan húss og innan, bæði fyrir konur og karla. Er helzt hugsað, að kennslan gæti farið fram á námskeiðum, sem stæðu um 3 mán. hvert, og þá allt árið. Jafnframt væri bókleg kennsla í sambandi við námskeiðin að vetri til. Þá hafa einnig komið fram óskir um það, að komið væri upp þar barna- og unglingakennslu, og mætti það vera sérstæð stofnun á setrinu. Nefndinni er ætlað að athuga öll þessi mál og gera tillögur um fyrirkomulag, stærð og starfssvið. Jafnskjótt og hún hefur lokið störfum er ætlað til, að hafizt sé handa um framkvæmdir. Það er út af fyrir sig ekkert atriði, að byggingum öllum sé komið upp í einu lagi, heldur hitt, að unnið sé skipulega að viðreisn staðarins og að hafizt sá handa um viðreisnina nú þegar. Áhugi manna fyrir því er nú það mikill, að talað er um það í alvöru að nota þar tjaldbúðir að sumri til, þar til nauðsynlegum byggingum hafi verið komið upp.

Þá er einnig ætlað til þess, að nefndin athugi möguleika fyrir því að endur-reisa núverandi bæjarhús í sama stíl, og nota þau síðan fyrir byggðasafn eða annað í sambandi við skólann. Bærinn mun vera einn af elztu bæjum þessa lands,

meira en aldargamall. Hann var á sínum tíma tákn þess stórhuga, sem þá ríkti á þessu höfuðbóli, en nú er horfinn.

4. gr. miðar að því að fá jörðina leysta nú þegar úr ábúð. Því miður hefur ríkið látið parta hana í sundur og byggt hana þannig, og auk þess látið annan bónda koma þar upp bæjarhúsi að mestu á sinn kostnað. Þessu þarf að kippa aftur í lag. Bóndann þarf að sjálfsögðu að gera skaðlausan, og húsið má efalaust nota í sambandi við væntanlegar framkvæmdir. En jarðnæðið verður að tryggja setrinu að fullu og öllu.

Reykholar hafa fleiri hlunnindi en flestar jarðir á Íslandi. Þetta höfuðból hefur of langi verið vanrækt, það verður nú að endurreisast og verða menningarsetur fyrir Vesturland. Þangað eiga ungir menn og konur að sækja nauðsynlega undirbúningsmenntun undir dagleg störf í þágu lands og þjóðar, þangað eiga Vestfirðingar að sækja stórhug og styrk til framkvæmda og dáða.